

**Saken om forskningsfusks ved NMBU Veterinærhøgskolen –
kommentar til svar fra rektor av 23.08.19, og tilleggskommentar til styret.**

Vi takker for rektors svar på vårt brev av 21.05. d.å., som er datert den 23.08 og mottatt av oss den 02.09.

Vi registrerer at rektor anser denne saken som avsluttet. Det tror vi er en uheldig avgjørelse, som vi vil oppfordre rektor og styret til å revurdere.

Før vi går inn på spørsmålet om videre behandling av saken, finner vi det riktig å kommentere et par av punktene i rektors brev:

I avsnitt 2 står det: «Det var feil i artikkel V, og *feilen er erkjent av ph.d.-kandidaten, og det er gitt en redegjørelse for dette i det nevnte erratum*». (Vår kursivering).

Artikkel V inneholdt ikke bare noen feil. Den presenterte resultater for CRP-økning hos spegrisene som var direkte motsatte av det originaldataene viste. Disse uriktige resultatene var gjentatt i en tabell, i figurer, i resultatdel og abstract, og trukket fram i diskusjonen. De uriktige resultatene ga – i motsetning til de reelle funnene – tilsynelatende sterk støtte til en vesentlig forhåndshypotese for arbeidet. Etter det vi kjenner til er det eneste kandidaten har erkjent at det var noen «feil» i den ene tabellen, uten at det er gitt noen troverdig forklaring på hvordan denne «feilen» hadde oppstått. I det nevnte erratumet kan vi bare se at hele artikkel V og henvisinger til denne artikkelen er trukket tilbake, uten noen redegjørelse for uriktigheten i de presenterte resultatene. Dette erratumet var i tillegg bare lagt inn i de få eksemplarene på Veterinærhøgskolens bibliotek, og NMBU hadde ikke på noen annen måte gjort ansatte ved institusjonen eller forskningsverdenen for øvrig oppmerksom på misforholdene i artikkel V, før saken ble offentliggjort av forskning.no

Rektor henviser videre til at avhandlingen allerede har vært vurdert av to tidligere utvalg, i tillegg til FEU av 2018. I denne aktuelle saken har rektoratene ved Veterinærhøgskolen og deretter NMBU imidlertid fått *motstridende råd* fra de ulike eksterne konsulentene og de to forskningsetiske utvalg som har behandlet saken. Uttalelsene fra Jones og Tverdal påpekte som kjent helt manglende samsvar mellom originaldata og presenterte resultater, og Tverdal konkluderte med at deler av det som var gjort var «berettiget å betegne som fusks». I tråd med dette kom NVHs UFE i 2013, i tråd med utredningene til Jones og Tverdal, til at «det er stor sannsynlighetsovervekt for at det foreligger vitenskapelig uredelighet». Denne vurderingen er vi fortsatt helt enige i.

De eksterne konsulentene Helland og Birkeland var i første omgang mer uklare på spørsmålet om de uriktige framstillingene i avhandlingen var gjort bevisst, men etter møtet med Cantas og

medforfatterne anbefalte de likevel NMBU til «ikkje å fylgje tilrådinga...om å gi Leon Cantas PhD-graden.»

NMBUs FEU i 2018 kom derimot, i motsetning til NVHs UFE i 2013, til at det ikke var «godtgjort med tilstrekkelig sannsynlighet at det er begått en forsettlig eller grovt uaktsom handling», og frikjente på det grunnlag Leon Cantas – og hele avhandlingen – for mistanken om vitenskapelig uredelighet. Vi mener fortsatt dette dessverre var en gal og dårlig begrunnet konklusjon. Vi finner i tillegg konklusjonen logisk usammenhengende, i det utvalget samtidig sier at Cantas i møte med dem ikke kunne «gi en god forklaring på hvorfor resultatene ble som beskrevet».

I avsnittet om «Informasjon til tidsskrift» står det at vi «oppfordrer rektor/NMBU til å informere BMC Microbiology om at originaldata fra artikkel II i avhandlingen *har gått tapt*.» (Vår kursivering). Det er ikke riktig referert. Det vi oppfordrer til er å redegjøre for at Leon Cantas på forespørsel *ikke har kunnet legge fram noen originaldata* for resultatene i zebrafisk-artikkelen. At disse dataene «har gått tapt» ved en bilulykke er etter det vi vet bare en påstand fra Cantas sin side, og påstanden er så vidt vi kjenner til hittil ikke forsøkt verifisert av NMBU.

Når det gjelder spørsmålet om videre behandling av denne saken, har det i løpet av sommeren kommet til et vesentlig nytt innspill. Fakultetsstyret ved NMBU Veterinærhøgskolen har vedtatt en enstemmig uttalelse som oppfordrer NMBUs styre til å «vedta å undersøke kjernen av saken før den avsluttes». Vi regner med at universitetsstyret er kjent med dette vedtaket.

Denne oppfordringen fra fakultetsstyret vil vi slutte oss til.

Etter vårt syn er det uheldig at rektoratet tilsynelatende har valgt å benytte FEUs uttalelse fra 2018 som hovedgrunnlag for sitt syn på saken, uten selv å gå inn på det faktiske misforholdet mellom originaldata og framstilte resultater i artikkel V, og uten å ta hensyn til vurderingene til Jones, Tverdal og NVHs UFE fra 2013. Vi vil derfor sterkt oppfordre universitetsstyret til å følge fakultetsstyrets oppfordring om å undersøke kjernen i denne saken på nytt.

Når det gjelder de øvrige artiklene i avhandlingen, og spesielt «zebrafisk-artikkelen» (artikkel II) som er publisert i BMC Microbiology, har vi i vårt brev av 21.05 formulert to forslag til styret.

Det første av disse forslagene; å informere redaksjonen i BMC Microbiology om de faktiske forhold mht originaldata for påstandene i artikkelen, mener vi fortsatt er helt nødvendig. Og av hensyn til NMBUs internasjonale renommé vil det være en klar fordel at den informasjonen kommer fra universitetet selv.

Når det gjelder det andre forslaget, å ta initiativ til et gjentatt forsøk på zebrafisk, har imidlertid flere påpekt at det vil være en vesentlig kostnad for universitetet. Og at selv om et slikt forsøk vil være faglig avklarende, vil ikke resultatet gi et definitivt svar på om de presenterte resultatene i

det publiserte forsøket inneholder fordreide eller forfalskede data. Resultatet av to ulike forsøk kan jo uansett aldri forventes å bli identiske.

Vi ser klart dette poenget. Et enklere og rimeligere alternativ vil være at NMBU ikke bare informerer redaksjonen i BMC Microbiology, men også trekker artikkelen tilbake. Etter vårt syn gir det faktum at førsteforfatteren på forespørsel ikke kan eller vil legge fram originaldata for de presenterte resultatene i artikkelen, samtidig som påstander om en tilsvarende effekt på immunforsvaret i et oppfølgingsstudie hos spegris har vist seg å være uriktige og i direkte motstrid til dokumenterte originaldata, mer enn tilstrekkelig grunnlag for et slikt vedtak fra NMBUs side.

Vi ber om at disse kommentarene legges til sakspapirene til styret ved behandling av vårt brev av 21.05.

Med vennlig hilsen

Tore Sivertsen, Gjermund Gunnes og Per Einar Granum